

5. 李细珠.郑成功的历史贡献及其时代意义——纪念郑成功收复台湾355周年[J].统一论坛,2017(05):74-77. 第76
6. 彭丰文.中华民族共同体意识的历史文化根基[J].前线,2022(10):45-48. 第45-46
7. 刘余莉,程丽君."大一统"与新时代铸牢中华民族共同体意识[J].中南民族大学学报(人文社会科学版),2022,42(08):20-28+181-182. 第20-23
8. 杨亲华.中国共产党坚持一个中国原则的历史考察[J].两岸关系,2021(07):13-18. 第13-14
9. 王政尧.简论清初收复台湾[J].清史研究,1995(03):11-21+100.
10. 张力.清王朝收复台湾记要[J].海洋世界,2000(08):32-33.
11. 施宣圆.施琅"复台"和"保台"的历史功绩——兼驳施琅是海盗、叛将、汉奸论[J].探索与争鸣,2006(05):19-23.
12. 王雪岩."汪洋万顷之隔, 波涛不测之险"——施琅收复台湾的气象水文分析[J].南京晓庄学院学报,2020,36(03):96-102.
13. 陈思.从军事角度比较郑成功与施琅的两次征台之役[J].台湾研究集刊,2014(05):48-57.

УДК 821.581

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-20>

Черниш Н. О.

ORCID: 000-0002-2384-1481

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри порівняльної філології східних та англомовних країн

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

«ВЕЛИКА ПОДІЯ ЗА ОСТАННІ ВІСІМ РОКІВ»

Ключові слова: Рух четвертого травня, поетика, веньянь, байхуа.

Ху Ши (胡适) до своєї статті 1919 року «Розмови про нову поезію» [1] додав такий підзаголовок: «Велика подія за останні вісім років» (八年来的一件大事). Що це за велика подія? Скоріше за все Ху Ши має на увазі появу нових віршів на байхуа. Ми ще називаємо подію 1919 року – Рух четвертого травня (五四运动) – це патріотичний рух китайського народу у Пекіні та інших містах, складовою частиною якого був Рух за нову культуру, нову літературу, нову поезію. Саме

в цей час сталася поетична революція, яка поставила під сумнів традиційну китайську поезику, яка почалася з реформи поетичної мови. Як пише китайський дослідник Се Мян [2], це було не просто поетичне новаторство, не просто реформа у звичайному розумінні. Поетичне новаторство мало безліч прикладів у довгій історії класичної поезії Китаю. Кожний такий приклад, зрештою, рухав розвиток класичної поезії, і кожний поступ також змушував давню китайську поезію сягати новим життям. Але новаторство у поезії не є її реформа.

Джерелом китайської поезії є «Книга пісень» 《诗经》, у цій збірці відобразилася історія, приблизно з 12 ст. до н.е. до 7 ст. до н.е. Приблизно через 300 років після «Книги пісень» народилася друга зірка китайської класичної поезії. Це поява поета Цюй Юаня (屈原). Поема Цюй Юаня «Лі Сао» 《离骚》 сягає корінням у багатий ґрунт культури князівства Чу (楚), яке подарувало світу безсмертні Чуські строфи 《楚辞》, багаті на емоції та нові, барвисті ритми. У ранній китайській поезії було багато таких поетичних трансформацій, подібних до того, як Чуські строфи замінили «Книгу пісень». Наприклад, розвиток поезії Юефу (乐府) періоду епохи Хань (汉) і формування поезії «п'яти слів» (五言诗), все було наповнено народним колоритом. Унікальний стиль поезії південних і північних династій (南北朝诗歌) – поява паралельної форми та ритмічної прози (骈偶和声律). Усе це повністю підготувало до золотого віку китайської класичної поезії – епохи Тан (唐). Хоча Танська поезія досягла піку розвитку класичної поезії, це ще не був остаточний розвиток поезії. Поява віршів у жанрі Ци (词), тобто віршів, написаних на мелодії, які співалися, створила нові ритми, відмінні від ритміки традиційної поезії. Поезія Ци була більш вільною, живою, розкішною, вона більш підходила для співу, її унікальний внесок у класичну поезику виразності і сьогодні привертає увагу шанувальників класичної китайської поезії. Поезія Ци епохи Сун (宋词) досягла такої вершини, такої досконалості, що здавалося, поезія досягла своєї межі. Але всі мистецькі трансформації здійснювалися всередині наявної естетичної традиції. Вони розширили виразну силу поезії, збагатили поезію новими методами передачі емоцій. За тисячі років свого розвитку китайська класична поезія створила безпрецедентні вершини поезії в історії людського мистецтва та стала гордістю китайської цивілізації.

Стародавні китайці говорили: «за всіма змінами незмінною залишається сама сутність» (万变不离其宗). Від «Книги пісень» до народних популярних пісень на місцеві мотиви епохи Юань та епохи Мін зовнішню форму віршів спіткали дивовижні зміни, але внутрішній дух цієї поезії та її художнє мислення залишилися стійкими й послідовни-

ми, отже, класична поезія ніколи не зазнавала докорінних змін. Іншими словами, усі нововведення в поезії, в літературній думці, в мистецтві класичного Китаю до Руху за Нову літературу Четвертого травня 1919 року, усі нововведення здійснювалися без заперечення традиційних норм, до того ж без жодних сумнівів у вже сформованих традиційних нормах літературної, поетичної чи філософської традиції. Тобто був суворий поетичний канон. Хоча за тисячі років свого розвитку в поезії відбулося багато серйозних художніх змін, але її зміст, наповнений настроями усамітнення, споглядальності, філософічності, що протистоять «грубій» реальності, сенс, що перевищує безпосередній тематичний зміст і який в основному виражає почуття порівняно вузького кола поетів, способи поширення такої поезії серед обмеженого кола освічених людей (文人) із глибокої давнини залишалися незмінними. Хоча в процесі розвитку суспільного життя мова поезії у відриві від повсякденної розмовної мови змінювалася, вона все одно залишалася письмовою мовою веньянь (文言) й незмінною спадщиною культури.

У Китаї лише в другій половині XIX століття виникли сумніви щодо свого поетичного світу, яким Китай завжди дуже пишався. Насамперед причиною цих сумнівів є сама поезія, досягнення якої довели поезію до межі свого розвитку. Як пише китайський вчений Се Мян, ця абсолютна вершина класичної поезії не дозволяє тим, хто прийшов пізніше, відкрити очі перед її сліпучим блиском [2]. Іншими словами, коли досконала поезія стає абсолютно недосяжною нормою, це означає, що ця норма породжує свою власну естетичну кризу. Перед цим поетичним блиском уява всіх послідовників втрачається, губиться, розсипається. Поетові тільки залишається діяти по-старому, створюючи нескінченні наслідування дивовижним фантазіям попередників у їх прекрасних висловлюваннях і словесних оборотах. А коли творчість є розкішню обраних, єдиною можливістю залишається наслідування, повторювання зразків поезії знову і знову та технічна відточеність, але вже без того блиску думки, образу, натяку, чим славилася вона раніше. Така поезія вже не може створювати щось нове. Багато хто з поетів помічав, що писати вірші майже неможливо.

Проблема китайської поезії після поетичних вершин династій Тан і Сун полягає в тому, що поезія, мабуть, добігла кінця, їй залишається лише слідом за попередниками розмірковувати про життя. Хоча в такій атмосфері все одно знайшлися талановиті поети – такі як Ван Шічжень (王士禎 1634 – 1711), маньчжурський поет Налан Сінде (纳兰性德 1655–1685) та Хуан Чжунцзе (黄仲则 1749~1783). Вони були талановитими поетами свого часу. Поезія одних увібрала в себе чарівність поезії Тан, у інших у поезії відобразилася чарівність Сунських Ци, все

одно виходило хоч і технічно досконала, але однаково – імітація: «це вже було...». На шляху реформ китайської поезії виникає багато протиріч. Є сумніви, коливання, якась нерішучість щодо того, чи можливий художній розвиток. Ці сумніви проявилися в літературній думці Китаю, вони відносяться до протиріччя між естетичними категоріями і змістом мистецтва, його сутністю. У чому специфіка існування мистецтва? Яким чином через мистецтво людина може доторкнутися до глибинних структур буття людини та суспільства? Думки про таке протиріччя були давно, але ніколи не призводили до повної художньої революції. Стійкість та інерція китайської культури виявилися тут цілком.

У середині XIX-го століття нарешті настав час змінити цю ситуацію. Се Мянь пише, що тяжкий стан Китаю – ось справжній початок китайської поетичної революції [2]. В часи національного лиха неможливі романтичні та піднесені міркування. Література має розбудити людину, література може переробити людську душу та переламати хід падіння країни. Але традиційне навчання літературі та поезії у Китаї мало інші завдання: література як **відгук** на події свого часу, а не як **рушійна сила** свого часу. Передові мислителі на той час висловлювали безліч ідей щодо перетворення поезії. Соціальна криза пізнього періоду династії Цин змусила поставити під сумнів стару поезію, що проіснувала тисячі років. Щоби змінити слабку державу Середньої імперії китайські вчені (文人) розуміли, що поезія й література можуть служити інструментом для пробудження людей, але коли вони зіткнулися зі старою поезією, вони раптово виявили, що зв'язок між старою поезією й реальним світом дуже далекий. Поезія вже не спроможна висловити нові ідеї, і не може передати більш складне повсякденне життя й емоції звичайної людини. Як пише Се Мянь, у цей час поети по-справжньому відчували зло традиційної китайської поезії – вона стала перешкодою на шляху змін наявного становища в Китаї [2]. Проте план поетичної реформи зіштовхнувся із труднощами в процесі своєї реалізації. Чого поети-реформатори не очікували, так це природнього зіткнення між старою формою та новим словом. Класична поезія з п'ятьма чи сімома словами в основі рядка, виявилася не здатною прийняти нові ідеї через нездатність прийняти нові слова. Причина невдачі реформи вірша криється в класичній китайській мові, яка не збігалася з повсякденною розмовною мовою. Спроба поетів-реформаторів того часу створити «нову» поезію з огляду на передумови збереження старої форми і стилю зазнала невдачі. І тільки на початку XX століття в тому числі завдяки Руху Четвертого Травня було кинуте поетичний виклик традиційній поезії, який переступив через усю XX століття й досі не закінчився. Поезія XX століття спричинила

сильний опір традиційній китайській поезиці. Нова поезія досягла значного успіху, хоча багато художніх питань ще чекають на своє вирішення.

Ось чому Ху Ши у своїй статті 1919 року «Розмови про нову поезію» написав: «Велика подія за останні вісім років», велика подія після Сінхайської революції 1911 року. Будівництво нової поезії в Китаї ХХ століття почалося заново з урахуванням багатьох невдалих дослідів поетичної революції кінця ХІХ століття. Саме Ху Ши став провідною фігурою нової літературної революції в Китаї. Він усе ж таки зміг прорватися через міцний бар'єр старої поезії на відміну від своїх попередників.

Література:

1. 胡适作者。谈新诗 – 八年来的一件大事 / 胡适作品集 / 中华典藏。URL: <https://www.zhonghuadiancang.com/shicixiqu/13021/257518.html>
2. 谢冕, 孙玉石, 洪子诚等著。百年中国新诗史略——《中国新诗总系》导言集。北京大学出版社。2010年。405页。

UDC 141

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-21>

Zhang Mingyue

ORCID : 0000-0002-3504-1625

俄语笔译硕士在读

山东大学

中国山东

中华传统民间乐器的对外译介——以《中国及其居民、风俗、习惯和教育》为研究材料

关键词：比丘林；汉学家；中华传统乐器；翻译方法

比丘林在介绍乡饮酒礼时，提到了由乐工组成的演奏队伍，其中涉及到一些乐器名称的翻译。史书中有对乡饮酒礼乐队规模的记载，据嘉庆朝、光绪朝《大清会典》和民国初年《清史稿》所录：“云锣一，